

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Een en duizend

"Want één dag in Uw voorhoven is beter dan duizend elders"

Psalm 84:11a

't Gaat hier niet om duizend-en-één. 't Is hier geen verzonnen verhaal, geen droom, geen sprookje, maar volle werkelijkheid. Bovendien - 't zijn hier geen nacht en nachten, maar dag en dagen. We hebben hier ook niet te maken met een climax, maar met een tegenstelling: één tegenover duizend, één dag tegenover duizend dagen. Eén dag beter dan duizend dagen. Als wij het voor het kiezen hebben dan is de keus snel gemaakt. Natuurlijk kiezen we de duizend en niet de ene. Zo is het toch als iemand voor ons zou staan met in de ene hand een gulden en in de andere duizend gulden? Of als de baas vraagt: wil je één dag met vakantie of duizend? Duizend dat zijn nota bene zowat drie jaren! Je zou toch geen verstand hebben wanneer je één kiest....!

Nu daarom verbazen we ons over de psalmdichter. 't Gaat hier om geestelijke dingen en die gaan altoos ons verstand te boven. Omdat ze van bovenaf gewerkt zijn en niet van benedenuit opkomen. Die dingen zijn voor de natuurlijke, de vleselijke mens niet te snappen. Ze zijn hem een dwaasheid. Hij haalt zijn schouders erover op. Zelfs kan de spot opkomen. Doch de geestelijke mens, dat is hij die uit God geboren is, zegt: ik begrijp de dichter helemaal, zo is het, zo is ook mijn beleving.

Welk een beleving voor de Oudtestamentische psalmdichter! Hij is gekomen in de voorhoven van God. God, de God van Israël woonde in het heilige der heiligen. Wel verborgen achter de voorhang. Maar toch - Hij was er. Bij de altaren. 't Kon ook op

geen andere wijze. Hij woonde bij de altaren, die Hij Zelf gegeven had. De dichter is in de voorhof. Daar heeft hij de gemeenschap met God geproefd en gesmaakt, met God de Bron van vreugd. De breuk werd daar genezen en de paradijssfeer hersteld. Hier weidde zijn ziel met een verwonderend oog. Wat een rijkdom: nabij God te zijn, God weer terug te hebben, de vrede te smaken die alle verstand te boven gaat. God en Zijn schepsel weer samen. Wat een verrukking, wat een blijdschap!

De voorhoven zijn er niet meer. Omdat de tempel er niet meer is. Zou die er nog wel zijn, gewis - de dichter zou zijn zang allang gestaakt hebben. Waarom? Omdat het Goede Vrijdag is geweest. Omdat het Lam is geslacht. De altaren van het Oude Testament zijn vervuld. Van het middelste kruis op Golgotha heeft geklonken: "het is volbracht". Toen is de scheur gekomen in de voorhang van de tempel. God is heengegaan. 't Is geworden een tempel zonder God. Waar is God nu? Hij is daar waar Hij aanbeden wordt in geest en in waarheid. Dat kan dus in het ziekenhuis, in uw woning of waar dan ook. Vooral hebben we te denken aan de kerk. Waar twee of drie in Mijn Naam bijeen zijn daar ben Ik in het midden. Van de kerk kunnen en mogen we zeggen: hier woont Hij Zelf, hier wordt Zijn heil verkregen, en het leven tot in eeuwigheid. Tenminste als daar alleen centraal staat Jezus Christus en Die gekruist. De verzoening door Zijn voldoening. De genadeboodschap gericht aan arme zondaars, aan hen die Gods wet hebben overtreden, die een schuld hebben die door niets van hen te vereffenen is. Een boodschap tot hen die naar Gods recht de eeuwige dood ver-

diend hebben. Dus niet slechts duizend dagen elders, maar eeuwig elders, eeuwig in de rampzaligheid.

O wat kan God het wonderlijk maken in Zijn huis, onder de Woordverkondiging, aan de Tafel des Heeren. Onder een geopende hemel. God nabijgekomen in Christus Jezus. Geen toornend Rechter meer, maar een ontfermend Vader. Hoe volkomen is toch het werk van Jezus Christus! In Hem, door Hem God weer terug. God Die Zijn volle gunst betoont. Wat een genade, wat een rijkdom, wat een feest. De Heere Die grote dingen aan mij heeft gedaan!

Hoe is het nu met u? Wordt dit ook uw beleving? Er is in het kerkelijk leven zoveel verstarring. Een kerkdienst kan zo koud en kil zijn. Het wezenlijke van de eredienst wordt niet beleefd. Men hijgt niet naar de ontmoeting met God. Men zit er te zitten. Soms werpt men een blik op het horloge met de gedachten: is het nu nog niet afgelopen? Misschien vindt u vijf kwartier of een uur meer dan voldoende. Misschien bent u voor allerlei vernieuwingen om het wat aantrekkelijker te maken. Misschien houdt u het bij één kerkdienst op de zondag. Dat acht u wel genoeg. Och wat is het erg dat u de dichter niet kunt naspreken: één dag in Uw huis is beter dan duizend elders. U hebt toch ook een onsterfelijke ziel, een ziel die voor de eeuwigheid is geschapen. En het eindgericht is al zo heel dichtbij! Buig dan toch de knieën en smeeke en roep om de genade die er is in Christus Jezus.

U weet niet of u bekeerd bent? Zo moeilijk is dat niet. Ieder die bekeerd is, hoe klein hij zij of groot, spreekt de psalmdichter na: één dag in Uw huis is beter dan duizend elders. Daar in Zijn huis heeft de ontmoeting plaats van de Heere en Zijn volk en van Zijn volk en de Heere. Dan kan het zijn dat het amen van de prediking als een verrassing komt en dat u denkt of zegt: prediker, was nog maar doorge-

gaan, want het was mij goed in Gods huis.

Hier vaak nog weer: och werd ik derwaarts weergeleid. Doch straks niet meer een dag, maar eeuwig en altoos. Dan vallen de duizend elders voor goed weg.

Ds. v. Z.

Van de administratie

De Chr. Geref. Kerk van Meerkerk hield enige tijd geleden een kollekte voor de school in Dundas. De opbrengst f 757,10 ontvingen we dezer dagen op de bankrekening van de school.

Aan giften voor ons blad ontvingen we f 10,50, terwijl 3 nieuwe abonnees konden worden ingeboekt. Voor dit alles weer hartelijk dank. Denkt u aan de ontmoetingsdag op D.V. zaterdag 18 september in Kampen. U komt toch ook?

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Van de redactie

Ontmoetingsdag van "Bewaar het Pand"

D.V. zaterdag 18 september in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen.

Aanvang morgensamenkomst 10.30 uur.

Opening: Ds. D. Slagboom.

Daarna zal Ds. A. Baars spreken over "De Heilige Geest en de prediking" en

tevens de morgensamenkomst beëindigen.

Aanvang middagsamenkomst 14.00 uur. Ds. L.W. van der Meij zal openen en vervolgens spreken over Germanicus en Polycarpus. Daarna zal Ds. P. den Butter spreken over "De Heere regeert" en de samenkomst sluiten.

We hopen velen te ontmoeten en bovenal hopen we dat de Heere Zijn zegen zal gebieden over deze ontmoetingsdag. *P.S. Er is kinderoppas.*

AvH.

De Confessie van Westminster (2)

In het eerste artikel hebben we enkele algemene aspecten gezien van de Confessie van Westminster. Dit belijdenisgeschrift is de meest uitgebreide en meest verspreide confessie binnen het Gereformeerd Protestantisme. Zij werd niet opgesteld door een bepaalde theoloog of reformator, maar door een gehele synode. In dat eerste artikel hebben we een begin gemaakt met de achtergronden te bezien, die leidden tot het ontstaan van deze confessie.

De reformatie in Engeland is niet te danken geweest aan het werk van een bepaalde grote reformator, zoals Luther of Calvijn, maar aan de doorwerking van de kracht van het Woord van God. Vorige keer zagen we hoe de vertaling van het Nieuwe Testament van William Tyndale een grote invloed uitoefende in Engeland. Daarnaast werden de geschriften van Luther in Engeland gelezen. Binnen een jaar na de publikatie waren Luthers 95 stellingen in Engeland reeds algemeen bekend. De boekdrukker Frobenius uit Bazel exporteerde in 1519 veel Lutherse geschriften naar Engeland. Schepen uit Nederlandse havens brachten zijn boeken naar Londen. Ze werden vertaald en werden door het gehele koninkrijk verspreid.

Naast de grote invloed van het Woord van God als ontstaansreden van de Engelse Reformatie moet ook genoemd worden de politiek van het Engelse koningshuis dat over het algemeen een onafhankelijke koers wenste te volgen ten aanzien van Rome.

Invloedrijk was de Engelse koning Hendrik de Achtste die regeerde van 1509-1547. Hij leek eerst toegewijd Rooms Katholiek te zijn. Hij was nl.

sterk anti-Luthers en schreef een verdediging van de Rooms katholieke leer tegen de opvattingen van Luther en verkreeg daarvoor van de Roomse paus de titel: Fidei Defensor. Dat wil zeggen: Verdediger van het geloof. Deze titel wordt sinds 1544 door de Engelse koningen gedragen.

Toen echter Hendrik de Achtste wilde scheiden van zijn eerste vrouw en daarvoor goedkeuring van de paus vroeg en toen laatstgenoemde dat uit politieke overwegingen niet wilde geven, bewerkte Hendrik de Achtste een politieke scheiding van de macht van Rome. Voortaan zou de Engelse koning hoofd van de Engelse kerk zijn en had de paus officieel in Engeland niets meer te zeggen. De Engelse bisschoppen werden onder het gezag van de Engelse koning geplaatst. Hendrik de Achtste greep in, in de financiën en de goederen van de kerk. De Church of England was een feit geworden.

Deze kerk was onafhankelijk van Rome, maar was nog Rooms in de leer. De geschriften van Luther en Tyndale's Nieuwe Testament waren verboden boeken.

Hugh Latimer en een vooraanstaand theoloog aan het hof van Hendrik de Achtste, Thomas Cranmer, trachtten de reformatorische beginselen voorzichtiger door te voeren, hetgeen maar ten dele gelukte.

Een belangrijke gebeurtenis was dat in 1538 Hendrik de Achtste bepaalde dat de Bijbel in de Engelse taal aanwezig moest zijn in alle kerken. Het gevolg hiervan is zeer groot geweest. Er is een statistiek opgesteld van de laatste wilsbeschikkingen van mensen in Engeland tussen 1538 en 1551. Van 1538 tot 1540 blijken de meeste men-

sen in hun testament hun ziel niet alleen aan te bevelen aan Christus, maar ook aan de heilige maagd Maria en aan de heiligen. In 1550 en 1551 is het alleen nog een minderheid die zich zo uitdrukt. De meerderheid maakt geen melding meer van de heiligen maar beroept zich alleen op de verdiensten van Christus.

De losbandige Hendrik de Achtste, die zes maal getrouwd was geweest, stierf in 1547. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Eduard de Zesde. Hij regeerde van 1547 tot 1553. Tijdens diens regering zette Cranmer zijn streven tot reformatie van de kerk voort, o.a. door het uitgeven van sommige van zijn preken en door het opstellen van een Engels liturgisch gebeden boek, *The Book of Common Prayer*, dat gematigd protestants was en gebruikt moest worden in de kerkdiensten van de Engelse kerk.

Eduard de Zesde werd opgevolgd door zijn halfzuster Maria. Koningin Maria regeerde van 1553 tot 1558. Zij verklaarde dat zij terug wilde keren tot het Rooms Katholicisme en ze wilde dat het volk haar daarin zou volgen. Haar regering werd gekenmerkt door bloedige vervolgingen tegen de protestanten. Tijdens haar regering werd o.a. ook Thomas Cranmer verbrand en wel in 1556.

Maria werd opgevolgd door Elizabeth de Eerste, die ook een dochter was van Hendrik de Achtste. Zij regeerde van 1558 tot 1603. Onder haar regering werd de staatskerk in Engeland geleid in een middenpositie tussen de roomse en protestantse opvattingen. Dit ging sommige protestanten niet ver genoeg en zij wensten de kerk te zuiveren. Zij werden de puritans genoemd, die streefden naar "purification", dat is zuivering van de liturgie, kerkorde en leer. Zij eisten een schriftuurlijke fundering voor alle onderdelen van de eredienst. Onder hen werden de opvattingen van Calvijn meer en meer beslissend. De invloed van de puriteinen nam gaandeweg toe.

In 1603 werd Jacobus de Eerste koning van Engeland. Hij regeerde tot 1625. Deze koning zocht aansluiting bij de hoogkerkelijke partij in de kerk van Engeland. Dat hield o.a. in dat de roomse liturgische vormen behouden moesten blijven, eveneens leervrijheid en een zeer vrije zondags opvat-

ting. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Jacobus de Eerste zich sterk verzette tegen de opvattingen van de puriteinen. Wel werd onder zijn regering een nieuwe bijbelvertaling opgesteld, die naar deze koning de King James Bijbel vertaling werd genoemd. Jacobus de Eerste bemoeide zich met de leer der kerk. Hij verbood in zijn land de openbare behandeling van het leerstuk der uitverkiezing. Mede hierdoor werd het arminianisme in Engeland bevorderd.

De kerkelijke situatie verscherpte zich tijdens de regering van zijn zoon Karel de Eerste, die over Engeland regeerde van 1625 tot 1649. Karel de Eerste was een warme voorstander van het hoog kerkelijke Anglicanisme. De puriteins-gereformeerde oppositie groeide sterk. Het getal van degenen die zich niet wilden conformeren aan deze opvattingen nam sterk toe. Deze tegenstand consolideerde zich in het Engelse parlement, dat daarop door de koning ontbonden werd. De koning regeerde daardoor jarenlang zonder parlement. Velen vonden dat Karel de Eerste toegeeflijk was ten aanzien van het rooms katholicisme.

Toen er een dreiging ontstond van het Schotse leger was Karel de eerste genoodzaakt steun te zoeken in het parlement dat daartoe in 1640 weer bijeengeroepen werd. Vanaf 1640 voerde het parlement een heftige oppositie in puriteinse geest en verzocht de koning een synode bijeen te roepen om te komen tot meer overeenstemming met de Schotse kerken en andere kerken der reformatie. De koning weigerde. Er ontstond een definitieve breuk tussen de koning en het parlement. De situatie van Karel de Eerste was feitelijk onhoudbaar geworden.

Het Engelse parlement nam toen twee besluiten:

Het eerste besluit was om met de Schotten een verbond te sluiten, genaamd: "Solemn League and Covenant". Doel van dit verbond was een kerkelijke eenheid te bewerken tussen Engeland en Schotland op gereformeerde grondslag. Daarbij moest een eind gemaakt worden aan de kerkregering door middel van bisschoppen.

Het tweede besluit werd genomen op 12 juni 1643 en behelsde een synode bijeen te roepen die de kerkelijke zaken ten aanzien van de leer, liturgie

en kerkregering zou regelen. Deze synode was de Synode van Westminster, ook wel genoemd de Westminster Assembly en kwam bijeen van 1643 tot 1649.

De Synode van Westminster is in verschillende opzichten te vergelijken met de Synode van Dordrecht 1618-1619. Evenals de laatste kwam de Synode van Westminster bijeen op last van de overheid. De door haar opgestelde catechismi en belijdenis zijn niet minder gereformeerd dan de Dordtse Leerregels.

De Synode van Westminster was feitelijk niet een synode met afvaardigingen van verschillende gemeenten. Zij was slechts een vergadering van overwegend theologen, die door het parlement was bijeen geroepen om advies en leiding te geven in de heersende kerkelijke verwarring. Er waren 121 theologen en 30 niet-theologen aanwezig. Bekende Engelse theologen waren William Bridge, Jeremiah Burroughs, Thomas Goodwin, Edmund Calamy, Edward Reynolds, Henry Scudder en John Lightfoot. Daarnaast zond de Schotse kerk 8 adviseurs die een belangrijke invloed op deze vergadering hebben uitgeoefend. Bekende namen van deze Schotse theologen zijn: Samuel Rutherford, George Gillespie en Alexander Henderson. Tot voorzitter werd William Twisse gekozen.

Niet alle leden waren altijd aanwezig. Er was een gemiddelde opkomst per zitting van 70 a 80 leden. De grote meerderheid was gereformeerd en stond dan ook een presbyteriaal-synodale wijze van kerkregering voor.

De Synode van Westminster heeft veel werk verzet. Zij stelde een orde voor kerkdiensten op en een grote en een kleine catechismus. Haar voornaamste werk was de Westminster Confessie.

Deze kwam gereed op 3 december 1646. Het werd aan het parlement aangeboden die het terug zond met het verzoek, de bewijsplaatsen uit de Schrift in de marge toe te voegen. Dit gebeurde en op 29 april 1647 bood de synode het eindresultaat aan, aan het parlement.

In 33 hoofdstukken wordt de gereformeerde leer uiteengezet.

De Westminster Synode wilde haar nieuwe confessie formuleren in overeenstemming met de belijdenissen

van de Gereformeerde kerken op het continent. Daarbij heeft zij niet de text voor haar confessie ontleend aan deze belijdenisgeschriften, maar heeft zich bewust willen aansluiten bij de confessionele ontwikkeling zoals deze

voorheen in Groot Britannië tot stand was gekomen.

In een volgend artikel hopen we nader in te gaan op de typerende kenmerken van de Westminster Confessie.

Hamilton, Ontario, G.R. Procee.

Verontrustende ontwikkelingen (17)

Bijbellezen

We leven in een gejaagde tijd. Niet alleen de volwassenen hebben het druk, ook de dagen van de kinderen zijn soms druk bezet. De aandacht en de tijd worden door allerlei zaken opgeëist. Het gevaar dreigt dat het lezen uit de Bijbel mede daardoor minder wordt. Is dat geen verontrustende ontwikkeling? Zouden we daar niet bezorgd over moeten zijn?

Bijbellezen na de maaltijd

Niet in alle landen wordt er door kerkmensen bij de maaltijd uit de Bijbel gelezen. Dat hebben we opnieuw bemerkt toen we afgelopen zomer in de Oekraïne waren. We verbleven enige tijd bij een predikantsgezin. Bij de maaltijden werd alleen gebeden en gedankt. Er werd na de maaltijden niet uit de Bijbel gelezen. Op onze vraag wanneer er dan wel gelezen werd, was het antwoord dat ieder dit persoonlijk 's avonds op zijn kamer deed. Niet maar voor een ogenblik, maar uit het antwoord dat op onze vraag gegeven werd, bleek dat daar behoorlijk wat tijd voor genomen werd. Wij hebben in ons vaderland andere gewoonten. Naar ik meen is het een goede gewoonte na de maaltijd uit de Bijbel te lezen. Hoe vaak gebeurt dit nog? Komt het onder ons niet voor dat we 's morgens net op tijd opstaan om nog gauw de spullen voor ons werk of voor school bij elkaar te rapen en dan misschien een kort gebed doen en dan zonder uit de Bijbel te lezen de deur uit gaan?

's Middags is men op het werk of op school. Dan komt er in veel gevallen ook niets van het lezen uit de Bijbel. 's Avonds is doorgaans het gezin weer bijeen. Dan wordt er uit de Bijbel gelezen na de maaltijd. Zou het niet beter zijn eerder op te staan, zodat er uit de Bijbel gelezen kan worden voordat men 's morgens het huis verlaat? Misschien dat de een veel eerder dan de ander moet beginnen. Als het lezen uit Gods Woord daardoor in gezinsverband heel moeilijk is, dat ieder dan zelf tijd neme voor het lezen

uit de Bijbel en 's Heeren hulp en bescherming zou afsmecken voor de dag die weer is aangebroken. Indien meer ingeleefd zou worden dat wij zonder de Heere niets kunnen doen, zou dit meer gevonden worden.

Overigens zou het een goede zaak zijn als in landen waar na de maaltijd niet uit de Bijbel wordt gelezen dit wel zou worden gedaan en als wij in Nederland ook persoonlijk tijd zouden nemen voor het lezen van Gods Woord.

De Bijbel niet vervangen door "Het Boek"

Misschien bent u "Het Boek" weleens tegengekomen bij vrienden of kennissen. Mogelijk ook bij kinderen of kleinkinderen. "Het Boek" is een uitgave van de Stichting Living Bibles International/Holland te Zevenhuizen ZH. De kopers worden vooral in evangelische en reformatische kringen gevonden. In 1988 verscheen deze eigentijdse verwoording van de Bijbel voor het eerst in Nederland. In het buitenland waren er al eerder soortgelijke weergaven van de inhoud van de Bijbel. Zo verscheen in 1971 voor het eerst in Amerika de zogenaamde "Living Bible" (levende Bijbel). Sommige mensen zijn blij met "Het Boek" omdat het zo gemakkelijk leest. Iemand heeft eens gezegd dat het zo gemakkelijk leest als de krant. In het voorwoord van "Het Boek" lezen we: "Het Boek is een bijzondere uitgave van de Bijbel; het spreekt duidelijke taal, omdat het een gedachte-voor-gedachte-vertaling is. In plaats van de originele Hebreeuwse en Griekse tekst woord voor woord te vertalen, worden de verhalen verteld voor mensen van deze tijd met taal, woordspelingen en uitdrukkingen van nu." Dat is dus een andere vertaalmethode dan die vroeger gehanteerd werd. De Statenvertaling (en ook nog wel de Nieuwe Vertaling) vertaalde zoveel mogelijk woord voor woord, zo nauwkeurig en volledig mogelijk werd vertaald. Dit deed men uit eerbied voor de Goddelijke Auteur der

Schriften. "Het Boek" hanteert de zogenaamde dynamisch-equivalente vertaalmethode. De vertalers stellen zich dan niet ten doel te vertalen wat er letterlijk staat, maar zij willen de oorspronkelijke uitdrukkingen in andere taal en uitdrukkingen weergeven die dan wel van dezelfde kracht moeten zijn.

Dhr. L.M.P. Scholten heeft een duidelijke, verhelderende brochure over "Het Boek" geschreven. Die brochure draagt als titel: "Het Boek een onbetrouwbare gids." Hij wil zich geen oordeel aanmatigen over de drijfveren van de vertalers of over hun oprechtheid. In de brochure wordt wel het karakter en de kwaliteit van "Het Boek" beoordeeld. Enkele dingen uit deze brochure willen we doorgeven.

Wat taal en stijl betreft vallen er aanmerkingen te maken, ook zijn er gedachten weggevallen en toegevoegd. In een zogenaamde gedachte-voor-gedachte-vertaling mag dit niet voorkomen. In de weergave van "Het Boek" van Matth. 27:3 en 4 zijn de woorden "Ik heb gezondigd", die toch heel wezenlijk zijn, weggevallen. Ook is niet altijd recht gedaan aan de woorden: Beking, genade, verzoening, rechtvaardigmaking, gerechtigheid, welbehagen, zalig, zaligheid en uitverkiezing. In de Statenvertaling lezen wij in Ef. 3:11a "Naar het eeuwig voornemen." Het Boek heeft: "Het is altijd Zijn bedoeling geweest." Waarom wordt het woord "voornemen" dat heel gebruikelijk is veranderd in bedoeling? In Lucas 18:7m heeft de Statenvertaling: "Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen." Het Boek: "zal God zeker recht doen aan Zijn kinderen." Zelfs de Groot Nieuws Bijbel had nog "Zou God dan geen recht doen aan wie zijn uitverkoren." Blijkbaar is er bij de mensen van Het Boek zo'n afkeer van de verkiezing dat er een ander woord genomen is.

Soms wordt er te weinig gezegd in deze gedachte-voor-gedachte-vertaling. In Hand. 2:37a heeft de Statenvertaling "En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart." Het Boek: "Toen de mensen dit hoorden, voelden zij zich heel erg aangesproken."

Soms wordt er teveel gezegd. In Matth. 6:23 heeft de Statenvertaling "Maar indien uw oog boos is, zo zal geheel uw lichaam duister zijn. Indien dan het licht dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis zelve zijn!" Het Boek: "Maar als uw oog verduis-

terd is, leeft u in het donker. Het is niet de bedoeling dat het in uw innerlijk donker wordt. Dat zou verschrikkelijk zijn." U ziet dat er verschillende woorden zijn toegevoegd, die de betekenis van het vers verduisteren.

Er is ook sprake van vervlakking. Onafhankelijk van de brochure hebben we zelf een blik in de Psalmen geworpen. Het viel niet moeilijk in korte tijd enkele vervlakkingen aan te wijzen. De Statenvertaling heeft in Psalm 130:1a "Uit de diepten." Het Boek heeft: "Ik zit zo diep in de put." In Psalm 130:7 geeft Het Boek "verlossing" weer als "bevrijding". De Statenvertaling heeft in Psalm 51:7b "en in zonde heeft mij zijn moeder ontvangen." Het Boek: "Toen ik werd verwekt, stond al vast, dat ik een zondaar zou zijn." Deze weergave geeft op zijn minst ruimte om te denken dat het zondaar-zijn een zaak van de toekomst zou zijn en niet aanving op het moment van de ontvangenis. In de brochure wordt nog gewezen op 1 Thess. 4:14 waar de Statenvertaling heeft "degenen die ontslapen zijn in Jezus". Het Boek heeft: "de gestorven christenen." De benaming "christen" is zo algemeen in onze tijd dat dit geen verduidelijking is. Waarom kon de tekst niet gewoon gehandhaafd blijven? De woorden "verdoemen" en "verdoemenis" komen in Het Boek niet voor.

Er is ook sprake van overdrijving. Het Boek heeft in Matth. 7:27b (van het huis op de zandgrond gebouwd): "stort het met donderend lawaai in." Een overdreven en niet passend woordgebruik.

Het volmaakte gebed is misvormd in Het Boek. In Matth. 6:9 en Lucas 11:2 staat in Het Boek: "Wij eren Uw heilige naam." De Statenvertaling heeft: "Uw Naam worde geheiligd." In Het Boek is het dus geen bede meer maar een betuiging van wat de bidder doet. Uiteraard is het niet zo dat er geen enkele juiste zaak in Het Boek te vinden zou zijn.

Bepaalde omschrijvingen kunnen weleens verhelderend werken voor het verstaan van een tekst. Maar de nadelen zijn groter dan de voordelen. In het slot van de brochure lezen wij: "Maar toch zijn als gevolg van de gehanteerde vertaalmethode te veel wezenlijke gedachten in deze gedachte-voor-gedachte-vertaling weggeval- len, dan dat Het Boek als verwoording van de Schrift aanvaardbaar zou kunnen zijn."

Het Boek is verre van betrouwbaar. Het verlies is groter dan de winst. Laten we in onze gezinnen er niet toe overgaan "Het Boek" te lezen omdat taal en stijl zo gemakkelijk zou zijn. Laten we mogen blijven bij het gebruik van de Bijbel.

Ds. A. van Heteren.

ontvangen". Zo belijdt hier artikel 33, waarvan we het gedeelte hier opnemen, dat we voor ditmaal bespreken: "want het zijn zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige en onzienlijke zaak, door middel waarvan God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes. Zo zijn dan de tekenen niet ijdel noch ledig, om ons te bedriegen; want Jezus Christus is hun waarheid, zonder Wien wij niet met al zijn zouden. Voorts zijn wij tevreden met het getal der sacramenten die Christus, onze Meester, ons heeft verordend, welke niet meer dan twee zijn, te weten: het sacrament des Doops, en des Heiligen Avondmaals van Jezus Christus".

Wie dit leest en op zich laat inwerken, zal het niet anders kunnen zeggen: wat een uitnemend geestelijk onderwijs wordt hier weergegeven. Het moet wel spreken in een tijd, dat niet het minst de belijdenis van de sacramenten zo weinig echt geestelijk benaderd wordt!

Teken en betekende zaak

We leerden op catechisatie, dat tot een sacrament behoort behalve een Goddelijke instelling een teken, een betekende zaak en de overeenkomst tussen teken en betekende zaak. Van teken en betekende zaak, vooral van de overeenkomst tussen die beide spreekt de belijdenis, die ons bezig houdt. Juist dat laatste is een belangrijk gegeven, als we het over de werking van de sacramenten hebben. De sacramenten worden hier omschreven als "zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige en onzienlijke zaak".

Over de woorden kunnen we kort zijn. Van de "zegelen" hebben we in het vorige artikel al iets gezegd. Zij bevestigen de zaak. Het is echter goed om vooral te letten op: "waartekenen". Waarteken is een woord dat wij niet meer gebruiken, wij hebben het in de regel enkel over teken. We vinden het niet alleen hier maar ook in de Heidelbergse Catechismus antw. 66 over de sacramenten, Zondag 25 "het zijn heilige waartekenen...". Het is een sprekende uitdrukking, die niet alleen weergeeft, dat de sacramenten iets uitbeelden, aanschouwelijk onderwijs geven, maar ook dat dit gebeurt overeenkomstig een afspraak of een belofte. Het teken brengt de waarheid over. Deze tekenen en zegelen laten een inwendige en onzienlijke zaak zien en verzekeren die. De sacramenten beelden een geestelijke zaak af. Het is

Nederlandse Geloofsbelijdenis (54)

Werking en getal der sacramenten

We roepen eerst even in herinnering, waar het de vorige keer om ging. Artikel 33 handelt over de sacramenten. Tot nu toe hadden instelling en doel van de sacramenten onze aandacht. We kunnen het in één zin samenvatten: God heeft de sacramenten verordend tot versterking van het geloof van Zijn kinderen.

Nu rest ons nog het laatste gedeelte van dit artikel. 't Gaat daar in hoofdzaak over de werking en het getal der sacramenten. Vooral het eerste staat in het middelpunt. We kunnen het weergeven door de vraag: "hoe wordt nu het ware geloof door middel van deze sacramenten versterkt?" Als we het zo benaderen, zien we meteen ook het verband met het voorgaande.

Allereerst wil ik met nadruk zeggen, dat we in het bespreken van die vraag de grens begere te bewaren. Werking en versterking van het geloof zijn

Gods werk. Hoe de Heere dat doet is ten diepste een verborgenheid. Ieder, die eerbied kent voor God en Zijn Woord, zal die verborgenheid niet alleen erkennen maar er ook niet verder van willen spreken dan Gods Woord doet!

Maar dan gaat het hier over de sacramenten als middelen der genade. Mét eerbiediging van de verborgenheid mag het geloof belijden op welke wijze God juist de sacramenten gebruikt tot versterking van het ware geloof. Samenhangend met de bijzondere aard van de sacramenten gaat er een bijzondere werking van uit. We kunnen dat zo treffend verwoord vinden in het Avondmaalsformulier: "niet twijfelende, of wij zullen zo waarachtiglijk door de werking des Heiligen Geestes met Zijn lichaam en bloed aan onze zielen gespijzigd en gelaafd worden als wij het heilige brood en drank tot Zijn gedachtenis

dezelfde zaak, die door het Evangelie verkondigd wordt, namelijk dat de zaligheid van arme zondaren alleen ligt in het offer van Christus. We kunnen het hier ook uitwerken in de geestelijke weldaden van Christus: de vergeving der zonden, het nieuwe leven, het eeuwige leven.

Er is een overeenkomst tussen teken en betekende zaak. De sacramenten wijzen erheen, spreken ervan. Niet zo dat het uiterlijk teken verandert in de betekende zaak, wél zo dat de Heere Zijn Woord van die zaak aan dat teken verbindt. Zo bijvoorbeeld bij de doop, aan het teken van het reinigende water verbindt Hij de prediking van het reinigende bloed van Christus.

Die overeenkomst tussen teken en betekende zaak heeft de Koning der Kerk al in de instelling van de sacramenten gegeven. Zo heeft Zijn mond gesproken bij de instelling van het Heilig Avondmaal. Bij het breken van het brood: "neemt, eet, dat is Mijn lichaam" en bij het geven van de drinkbeker: "drinkt allen daaruit, want dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments...". Die overeenkomst wordt door het ware geloof beleden en de zegen daaruit voor eigen hart en leven gekend.

De Heilige Geest

Duidelijk zegt hier artikel 33 dat God door middel van de sacramenten werkt in de Zijnen door de kracht des Heiligen Geestes. Hier komt het bijzondere werk uit van de Heilige Geest door middel van de sacramenten. De Heilige Geest werkt én versterkt het geloof. Hij versterkt het geloof door middel van het Woord. Hij versterkt het ook door middel van de sacramenten. Zij zijn middelen! Middelen die we krachtens Gods instelling en krachtens het woord, dat eraan verbonden is, en de zaak, waarvan ze spreken, te achten hebben. De Heilige Geest bedient Zich van die middelen. "Hij is niet aan de sacramenten gebonden maar wil er wel zijn zegen aan verbinden" (Beknopte Gereformeerde Dogmatiek).

Zo wordt het geloof door de Heilige sacramenten, in het gebruik ervan, versterkt onderwezen in de zaligheid, gevoed, gelaafd. Zo spreekt de overeenkomst tussen teken en betekende zaak door de Heilige Geest tot de ware gelovigen.

De Dopersen en ook eigenlijk Zwingli scheiden de Heilige Geest van de sacramenten. Zo werden doop en avondmaal van hun betekenis in veel

opzichten beroofd. Bij hen is het Heilig Avondmaal eigenlijk niet meer dan een gedachtenismaaltijd. De Roomse Kerk staat daar tegenover. Daar wordt de automatische binding van de Heilige Geest aan de sacramenten geleerd. De zeven sacramenten verlenen genade aan wie ze op een waardige wijze ontvangen. De genade wordt door de sacramentele handeling als zodanig gegeven. Zo zijn de sacramenten geen middelen der genade maar kanalen, waardoor de genade toevloeit.

Hoe anders staat het hier: "door middel waarvan God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes". Hier belijdt het geloof, dat God, dat de Heilige Geest de sacramenten gebruikt. Het is in wezen niet de werking van het sacrament maar de werking van de Heilige Geest, Die het sacrament gebruikt. De Heilige Geest werkt naar Zijn vrijmacht. Dat blijft hier waar. Nochtans heeft de Heere de sacramenten gegeven als de middelen die Hem behagen om Zijn zegen er door te schenken.

Niet ijdel en ledig!

We kunnen het zo goed opmerken hoe hier het levend geloof spreekt. "De tekenen zijn niet ijdel en ledig om ons te bedriegen". Daarin komt het uit, hoe de Heilige Geest de sacramenten gebruikt. Door middel van Doop en Heilig Avondmaal doet Hij de kracht van Christus' offerande in de vergeving der zonden, de zegen van het verzoende aangezicht des Vaders, de kracht van het nieuwe leven kennen. Dat doet de Heilige Geest voor al de Zijnen door de oefeningen van het geestelijk leven heen. Hier is meer en minder wat de kracht betreft die ervan uitgaat. Het is ook niet altijd direct tijdens de bediening van het sacrament. Het wordt soms na die tijd ervaren door Zijn Geest. Hij doet dit langs de weg van het levend geloof, dat is ook de weg van de geestelijke kennis van de drie stukken ter zaligheid! Het wonder wordt dan zo nameloos groot, dat God voor zulke mensen het offer in Christus bereid heeft. Dan zijn niet alleen de sacramenten voor het geloof niet leeg, maar is ook hun hart niet leeg, maar vol van het wonder van Gods genade voor een allesverbeurdhebbend zondaar!

Het geheim ervan staat hier ook in artikel 33. De waarheid van het sacrament is Christus! Gods beloften, die er in betekend en verzegeld worden, hebben Hém tot inhoud. Zijn offer

wordt er aangewezen. Zijn gerechtigheid er in gepredikt. Zijn weldaden worden er uitgebeeld. Het is daar voor een schuldige zondaar in zichzelf: Christus alléén! Zonder Hem zijn de sacramenten niets. Door Hem en in Hem zijn ze vol. Het geloof krijgt ook door middel van de sacramenten meer en meer kennis van Christus. Zo gebruikt de Heere toch zeker Zijn tafel voor de Zijnen, in een weg van ontdekking van alles wat buiten Hem ligt, om in Hem alléén het leven te kennen.

Volkomenheid van de sacramenten

We zouden kunnen denken, als de Heilige Geest alleen langs de weg des geloofs de zegen van de sacramenten doet kennen, dat dan doop en avondmaal voor de onbekeerden, de ongelovigen, geen waarde hebben. Dit is een verkeerde gedachte. Het sacrament ontleent zijn waarde niet aan het geloof. De ongelovigen ontvangen de waarheid van het sacrament niet, maar daarom wordt die waarheid hen door het sacrament wel gepredikt. De sacramenten zijn waar en volkomen vanuit de instelling door Christus en het Woord, dat Hij eraan verbonden heeft. Laten we er allen om denken, hoe diep de Heere juist in de sacramenten afdaalt, opdat we bij de Heere zouden zoeken alles wat we nodig hebben om in die weg de zegen te ontvangen!

Niet meer dan twee

Artikel 33 eindigt met het getal der sacramenten. Het is bekend, dat hierin een verschil met Rome ligt. Eigenlijk gaat het om een dieperliggend verschil. Genade is bij Rome een kracht, die wordt uitgestort. Daarbij moeten we mede denken aan de plaats die de priester of bisschop bij de sacramenten heeft, waardoor er ook niet zelden in de praktijk een goede bron van inkomsten voor de geestelijken is. In ieder geval is het voor Rome een nodige zaak dat het hele leven omspannd wordt door het sacrament. In het Doopsel wordt de genade ontvangen. In het Vormsel wordt kracht gegeven tot de strijd en de dienst in het leven. In de Communie wordt de genade ontvangen tot onderhoud. In de Biecht de genade tot herstel. In het laatste Oliesel de genade om te sterven. Daarbij zijn ook het huwelijk en de priesterwijding sacramenten voor Rome.

Hier geldt, dat Gods Woord geen aanwijzing, geen bevel geeft voor deze

zogenaamde sacramenten. Alle ordening van de Koning der Kerk ontbreekt. Rome houdt menselijke uitvindingen voor Gods instellingen. Terecht staat hier "Voorts zijn wij tevreden met het getal der sacramenten, die Christus, onze Meester, ons verordend heeft, welke niet meer dan twee zijn".

Het lijkt rijkdom van Rome te zijn zoveel sacramenten te hebben, maar het is armoede. Voorbij te gaan aan

het Woord van deze Koning is in wezen altijd armoede. Daarbij hangt hier het een met het ander samen: de rechte christen kent eigen armoede door Gods Geest en heeft alleen in het volbrachte werk van de enig Borg en Zaligmaker alles. En daarvan spreken de twee sacramenten om door middel daarvan door Gods Geest onderwezen te worden. Dat is de genade die doet leven en sterven!

D. Slagboom.

Apeldoornse Dogmatiek (12)

De geïnspireerde Schrift

Augustinus

De Heilige Schrift is het Woord van God.

Voor de kerkvader Augustinus (± 400 na Christus) was dat een uitgemaakte zaak. Hij noemt de Schrift het handschrift van God of een brief uit de hemel. Voor hem was de Bijbel door God geïnspireerd. In Augustinus' Latijnse vertaling van 2 Timotheüs 3:16 (al de Schrift is van God "ingegeven") staat voor "ingegeven" het woord *inspirata*. Overigens gebruikt Augustinus het woord "*inspiratio*" ook voor het werk van de Heilige Geest in de gelovigen. Dan gaat het om de inspiratie of ingeving van het geloof en de liefde. Hoewel Augustinus de Bijbel het handschrift van God of een brief uit de hemel noemt, heeft hij wel ontdekt dat de evangelisten de woorden en daden van Christus op hun eigen manier hebben weergegeven. Dat neemt niet weg dat de Schrift voor hem het einde is van alle tegenspraak: "Wij geloven dat Christus uit de maagd Maria geboren is omdat het zo in de Schrift staat." Wie de Schrift niet gelooft kan geen christen zijn en kan dus ook niet zalig worden.

Voor Augustinus betekent het gegeven dat de Schrift van God geïnspireerd, ingegeven is, dat zij betrouwbaar is en goddelijk gezag heeft.

In de (Rooms Katholieke!) Middeleeuwen bleef dit standpunt ongewijzigd. Het concilie van Florence (1439) sprak uit dat God als de "Auteur" van het O.T. en N.T. gezien moet worden.

Luther

Ook voor Luther is de Bijbel een geschrift van de Heilige Geest Zelf. Al heeft de Heilige Geest Zich dan

wel aangepast bij het menselijke verstand. Maar Hij laat de schrijvers de Waarheid zeggen. In die Schrift gaat het in alle bijbelboeken om Christus. Hij is het Middelpunt van de Schrift. En juist omdat in het Evangelie van Johannes, de brieven van Paulus en de eerste brief van Petrus Christus zo duidelijk verkondigd wordt, zijn voor Luther deze geschriften de kern en het merg van het Nieuwe Testament. Ieder christen moet die boeken het allereerst en allermeeleest lezen! Ook al lagen de brieven van Paulus Luther nader aan het hart (vanwege de vrije genade Gods in het vrijspreken, de rechtvaardiging, van goddelozen) dan de brief van Jakobus, kan hij niet de vader van de schriftkritiek genoemd worden. Hij kende de wetenschap niet het recht toe waardeoordelen over de Schrift uit te spreken.

Calvin

Wat Calvin betreft: ook hij aarzelt niet God de Auteur van de Schrift te noemen. God sprak door de mond van Mozes, David en Petrus. Deze bijbelschrijvers worden door hem zelfs "secretarissen" van de Heilige Schrift genoemd: zij hebben de boodschap niet zelf bedacht maar werden gedreven door de Heilige Geest. Zij hebben de Woorden Gods gehoorzaam en waarheidsgetrouw weergegeven. Zij waren organen, instrumenten, van de Heilige Geest. Wanneer Calvin het begrip "dicteren" gebruikt, wil dat overigens niet zeggen dat de boeken van de Bijbel letterlijk vanuit de hemel gedicteerd zijn. Zo heeft Calvin wel gezien, dat de apostelen nogal vrij te werk gaan in het aanhalen van oud-testamentische teksten. Het ging om hem de bedoeling van de teksten, niet om letterlijke citaten. Als

God Zijn woorden bekend maakt aan Profeten en Apostelen, dan past Hij zich aan bij het menselijke begripvermogen. Zoals een moeder met haar kinderen spreekt. Die aanpassing (Latijn: *accommodatio*) is kenmerkend voor de Schrift.

Confessie

In onze belijdenisgeschriften (met name de Nederlandse Geloofsbelijdenis) wordt uitvoerig en nauwkeurig de gereformeerde Schriftbeschouwing geformuleerd.

Daarin komt met name het verschil met Rome uit de verf: het is door het getuigenis van de Schrift zelf, door het getuigenis van de Heilige Geest, dat wij zonder twijfel alles geloven wat daarin beschreven wordt. En niet omdat de (Roomse) Kerk die voor waar houdt. In tegenstelling tot Rome wordt de Schrift ook boven de latere kerkelijke tradities (geschriften van kerkvaders als Augustinus en uitspraken van kerkelijke concilies) gesteld. Bovendien maakt onze Confessie ook onderscheid tussen de zogenaamde kanonieke boeken (waarop geloof en leven van de Kerk wordt afgestemd) en de apocriefe boeken, die bij Rome in de praktijk wel bindend gezag hebben.

In de 17e eeuw ging men zover dat men ook de klinkers en de punten in de Hebreeuwse tekst als van God ingegeven beschouwde. Dat noemden de gereformeerde theologen de "*inspiratio punctualis*".

Reactie

In diezelfde eeuw kwam een reactie daarop los, die uiteindelijk leidde tot de ontkenning van alle inspiratie als een goddelijke gave. De Bijbel zou alleen maar mensenwerk zijn. Een gewoon menselijk boek.

We zullen de resultaten van het voortgaande onderzoek van de Schrift volgens prof. Van Genderen niet mogen onderschatten, maar een waarschuwing voor de moderne bijbelwetenschap is wel op zijn plaats.

Het uitgangspunt van de bijbelkritiek, die de Schrift beoordeelt naar wetenschappelijke maatstaven, doet aan de Schrift geen recht. De aanvallen op de Schrift zijn uiting van de vijandschap van het menselijke hart dat zich aan God niet onderwerpt. Ik stem overigens van harte met de schrijver in als hij zegt dat die vijandschap niet alleen gezocht moet worden in de moderne schriftkritiek maar ook in de dode orthodoxie, de rechtzinnigheid waar-

aan de waarachtige geloofsbeleving ontbreekt. Het is een strijd voor alle ware christenen om de gedachten gevangen te houden onder de gehoorzaamheid van Christus.

Zeer juist heeft men geconstateerd dat die weerstand tegen het Woord in onze dagen geleid heeft tot werelds denken en leven.

De gedachte dat de kerk door afwijzing van de eeuwenoude Schriftbe-

schouwing (de Bijbel is Gods Woord) meer toegang zal krijgen tot de moderne mens, zal misschien ten dele waar zijn. Maar dat gaat dan wel ten koste van het Woord en naar onze heilige overtuiging ook ten koste van de zaligheid.

Want tenzij ze spreken naar dit Woord, het zal zijn dat ze geen dageraad zullen hebben.

L.W. van der Meij.

Voor de jeugd (21)

De Samaritaanse vrouw

“Jezus zeide tot haar: Vrouw, geloof Mij, de ure komt, wanneer gijlieden noch op dezen berg, noch te Jeruzalem den Vader zult aanbidden”

Joh. 4:21

Beste jongelui!

De Heere Jezus is nog steeds bezig met de Samaritaanse vrouw te onderwijzen. Hij doet dat inmiddels ons ook. Want alles wat te voren geschreven is, is tot onze lering te voren geschreven. Laten we dat niet vergeten. Wat te voren geschreven is, heeft betrekking op het ganse Woord van God. Dat is het enigste wat ons wijs kan maken tot zaligheid.

Het was een twistpunt in die tijd, waar men de Vader moest aanbidden. Dat men op verschillende manieren over God als Vader kan spreken, hebben we de vorige keer al zoeken aan te tonen, zonder daar mee te zeggen, dat alles wat er over de “Vader” zou zijn te zeggen, gezegd is. In waarheid kunnen het alleen de “kinderen van God”. Daar kan natuurlijk ook weer verschil tussen worden gemaakt. Want je hebt kinderen in naam en kinderen in waarheid. De eersten worden zo genoemd, zonder het door wedergeboorte geworden te zijn. De laatsten, dat zijn de echten. Ze zijn door de Geest Gods wederom geboren. En daar komt het voor een ieder persoonlijk op aan. Want tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan. Doch dat wisten jullie al! O ja? Gelukkig dan. Want velen weten dat niet meer. En al is het dat ze het verstandelijk nog wel weten, men heeft er nooit iets mee te doen. Men blijft onder alles rustig die men is.

Misschien zegt deze of gene wel: Wat moet ik er eigenlijk aan doen? Een mens kan zichzelf toch niet wederba-

ren? Inderdaad. Je bent totaal onvermogen. Doch je hebt nog je natuurlijk verstand. Gebruikt dat dan om de Heere te vragen, of Hij in je leven tot stand brengen wil, wat je dan zelf niet kunt. Hij zegt dat Hij er van de huize Jacobs om wil gebeden zijn. Je kunt je voor God nooit verbergen achter je onvermogen. Want dat we in een zodanige staat verkeren, is onze eigen schuld. Want als je eerlijk bent, zul je moeten zeggen, dat het niet je onvermogen is, wat je dwars zit, doch dat het je onwil is. Zo zegt de Bijbel het ook. En ik mag het jullie niet anders vertellen.. Het is echt de moeite waard om er om te vragen. Je kunt er niets bij verliezen, en je kunt er alles bij winnen. Verloren is het al bij voorbaat. Doch Jezus is gekomen om te zoeken en zalig te maken, datgene wat verloren was. Laat dit je nog tot bemoediging dienen. Hij is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.

Het was in die tijd ook een twistpunt wáár de Heere aanbeden moest worden. Je zoudt het in onze taal zo kunnen zeggen: waar moet je nu eigenlijk naar de kerk gaan? Dat dit een actuele vraag is, zal niemand ontkennen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dit een heel moeilijke vraag vindt in deze kerkelijk zo verwarrende tijd. Ik ontmoette eens iemand, die de kerk de rug had toegekeerd. Na een langdurig gesprek, kwam ik zover, dat hij mij de vraag stelde waar hij nu eigenlijk moest gaan kerken. Ik heb hem toen niet gezegd, dat hij dit bij mij maar moest komen doen. Want ik ben niet geroepen om te vechten voor hout en steen. Ik heb hem gezegd, dat hij maar dáár moest gaan, waar hem eerlijk de waarheid werd verteld. En wat dat is, zou zijn geweten hem wel zeggen. Want een mens heeft toch altijd nog

een geweten. En als hem onomwonden de waarheid wordt gezegd, dan beaamt het geweten de waarheid.

Ik geloof niet de man zover te hebben kunnen brengen, dat hij mijn raad heeft opgevolgd. Hij zeide wel, het gesprek maar te willen staken, daar hij tegen mij niet opgewassen was. Ik zeide dat dit, wat mij betreft, het nog wel mee zou vallen, doch dat hij het voor God moest leren verliezen. Twee jaren later bleef de man onverwacht dood. Ik moet helaas het ergste voor hem vrezen. Doch ongewaarschuwd is hij niet heengegaan.

Waar moet ik kerken? Ik ga hier verder maar niet op in. Wie eerlijk wil luisteren en zich niet wil laten bepleisteren met loze kalk, kan echt wel horen wat waarheid is en wat niet. Overigens is het wel gelukkig, ondanks de te betreuren verdeeldheid, dat er meer dan één kerk is, waar de waarheid nog recht verkondigd wordt. Niet eenzijdig, zodat men alleen de Wet maar hoort verklaren, zonder het Evangelie. Ook niet zo eenzijdig, dat men het alleen maar over Jezus heeft, zonder dat ooit de schuld aan de orde komt. Want Wet en Evangelie horen altijd nog bij elkaar. Door de Wet is de kennis der zonde. Doch het Evangelie getuigt van verlossing van zonden. En dat is alleen mogelijk door het geloof in de Heere Jezus Christus.

Als Jezus de Samaritaanse onderwijs geeft, dan geeft Hij op haar vraag geen antwoord in die zin dat Hij zegt: Waar het gebed moet geschieden. Hij spreekt niet over Jeruzalem en ook niet over Gerizim. Hij zegt: De ure komt en is nu, dat gij noch op dezen berg, noch te Jeruzalem den Vader zult aanbidden.

Je moet dit antwoord wel goed begrijpen. Want de Heere wil daar niet mee zeggen dat “kerken” onverschillige zaken zijn. Doch dat Hij en zij op dat moment leefden op de grens van het oude en het nieuwe testament. In het oude testament was men bijzonder aan plaatsen gebonden, waar men het aangezicht des Heeren zoeken moest. Dat was voor de Joden de stad Jeruzalem. Terwijl de Samaritanen meenden dat het de berg Gerizim was. Doch “de ure komt en is nu”..... dat men de Vader overal aanbidden kan. Want de Heere is aan tijd noch plaats gebonden. Wij hebben de ceremoniën, waarin God Zich wilde openbaren en waardoor Hij Zichzelf wilde leren kennen, niet meer nodig. Wij hebben nu het volle Woord. Dat is het gewaad, waarin Christus ons tegen-

treedt. In het oude testament werd Christus afgebeeld o.a. door de offers. Doch die offers hebben we nu niet meer nodig. Christus heeft met ene Offerande een volkomen genoegdoening teweeggebracht. Zijn Offer heeft God behaagd, volkomen.

Beste jongens en meisjes, wat zit er in die weinige woorden, voor ons ook een les. Want "de ure komt en is nu..." Dat wil zeggen: Nu is het de welaan-gename tijd om de Heere te zoeken. Dat kan gelukkig overal. Het kan thuis, in de eenzaamheid. Het kan op school, zelfs onder je werk. Het kan overdag en ook in de nacht. Het kan terwijl je op de fiets zit en ook als je op je bed ligt. De grote vraag is natuurlijk wel, of we van de gelegenheden, die zovelen zijn, gebruik maken, om de Heere te zoeken. Want van nature, het is erg genoeg, zoeken we van alles en nog wat, doch de Heere zoeken we niet. Wat baat het de mens indien hij de gehele wereld gewint, en hij lijdt schade aan zijn ziel? Want alles wat nagejaagd wordt in dit "korte" leven, is tijdelijk en vergankelijk. Men kan miljonair zijn en arm sterven, als men de Heere niet heeft leren zoeken. Want dan gaat men met de rijke man voor eeuwig verloren. Men kan ook straatarm zijn, en toch rijk.

Namelijk als men de Heere heeft gezocht en gevonden. Want wie Hem zoekt, zal Hem vinden. En, wie Hem vindt, vindt het leven en trekt een welgevallen van de Heere. Het God geheiligd zaad, zal het gezegend aardrijk erven. Men is dan voor eeuwig rijk en gelukkig.

"Ziet dan hoe gij voorzichtiglijk wandelt, niet als onwijken, maar als wijzen, den tijd uitkopende, dewijl de dagen boos zijn" Ef. 5:15,16.

Ik moet weer gaan eindigen. DENKEN JULLIE AAN DE PANDDAG OP ZATERDAG 18 SEPT. TE KAMPEN? Wie weet waar het goed voor is? Het zou voor jou de "vindenstijd" kunnen zijn.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

TOT ZIENS!!!

Van het zendingsveld

Tot onze teleurstelling en droefheid ontvingen wij op 20 augustus j.l. het bericht dat de verblijfsvergunning van Ds. en mevr. Le Roux te D'kar, Botswana, definitief ingetrokken is en dat zij met hun kinderen per 31 augus-

tus a.s. het land moeten verlaten en hun zozeer gewaardeerde arbeid in D'kar moeten opgeven.

Voor de kerk van D'kar, waarmee de Deputaten voor de Buitenlandse Zending samenwerken op het zendingssterrein in Botswana, is het een groot verlies deze trouwe arbeiders in de dienst van de Heere noodgedwongen te zien vertrekken.

Voor broeder en zuster Visser en voor Ds. en mevr. Wessels, die namens onze kerken uitgezonden zijn voor het zendingswerk onder de Bosjesmannen, is het eveneens een groot verlies de omgang met de familie Le Roux te moeten missen.

De Zendingsdeputaten verzoeken onze kerken en haar leden de kerk en de kerkeraad van D'kar, Ds. en mevr. Le Roux en hun gezin en onze zendingsarbeiders in Botswana gezien deze voor hen zo teleurstellende ontwikkelingen in hun voorbeden te gedenken. Namens de Zendingsdeputaten,

Ds. W. van Heest.

Stichting studie der Nadere Reformatie

De Stichting Studie der Nadere Reformatie herdenkt in 1993 haar 10-jarig bestaan. De SSNR is vooral bekend door de uitgave van het reeds sinds 1977 verschijnende Documentatieblad Nadere Reformatie.

In het kader van het tweede lustrum organiseert het bestuur van de Stichting Studie der Nadere Reformatie D.V. zaterdag 2 oktober 1993 een congres in het Academiegebouw van de Universiteit van Utrecht.

Op dit congres zullen middels lezingen en discussies de volgende onderwerpen aan de orde komen: Studie der Nadere Reformatie: verleden en toekomst (dr. W.J. op 't Hof), Verhouding Reformatie en Nadere Reformatie; een voortgaand onderzoek (prof. dr. C. Graafland), Nadere Reformatie en politiek (dr. R. Bischoff), De twee gemeenten van Zaandam; het ideaal van Anna Maria van Schurman getoetst (prof. dr. A. Th. van Deursen).

Tijdens het lustrumcongres zullen tevens enkele nieuwe publicaties van de SSNR en een lesbrief voor het voortgezet onderwijs worden gepresenteerd. Voorts zullen de prijswinnaars bekend gemaakt worden van een door de Stichting uitgeschreven

scriptiewedstrijd voor examenkandidaten van het voortgezet onderwijs.

Inlichtingen over de Stichting Studie der Nadere Reformatie en het Lustrumcongres zijn te verkrijgen bij de secretaris, Overwater 13, 2715 BT Zoetermeer (telefoon na 20.00 uur: 079-522264).

Doornspijk herdenkingsdienst 60-jarig bestaan

Het was 22 juli j.l. 60 jaar geleden dat de Chr. Geref. Kerk van Doornspijk werd geïnstitueerd. D.V. 9 september zal er een herdenkingsdienst belegd worden in het eigen kerkgebouw die aanvangt 's avonds 19.30 uur. De predikanten P. van Zonneveld, J.H. van Dijk en D. Slagboom zullen spreken. Ieder die deze samenkomst wil bijwonen is van harte welkom. Bijzonder denken we aan oud-leden. De Heere geve een goed samenzijn.

Rehoboth-school in Dundas

Vrij regelmatig komen er kollektes en giften binnen voor onze school in Dundas. Daar zijn we erg dankbaar voor. We blijven onze school in uw offervaardigheid aanbevelen. We hebben uw gebed en financiële steun erg nodig.

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van ons koor in Dundas is er een CD en een bandje gemaakt met psalmen en geestelijke liederen, waarvan sommige zelfs in het Nederlands. De baten van deze CD's en bandjes zijn geheel voor onze school.

Op de aanstaande ontmoetingsdag in Kampen zult u in de gelegenheid gesteld worden om een CD of bandje van ons koor te kopen, zodat u daarmee onze school kunt steunen. Ik wil u hartelijk opwekken om wat te kopen.

Een bandje kost f 20,- en een CD f 30,-, zodat u het om de prijs niet hoeft te laten.

Voor uw liefde en steun zeggen we u vast hartelijk dank. De Heere zegene het onderwijs aan de harten van onze kinderen in Canada.

Met hartelijke groeten en Gode bevoelen.

Ds. K. Hoefnagel.

Documentatiecentrum van de Chr. Geref. Kerken

Donateurs

Deputaten Kerkelijke Archieven besloten om donateurs voor het Documentatiecentrum van de Chr. Geref. Kerken te werven.

Zij roepen belangstellenden op om zich aan te melden als donateur van het Documentatiecentrum te Veenendaal.

Donateurs krijgen bij aanmelding een overzicht van publikaties over de plaatselijke chr. geref. kerkgeschiedenis. Elk jaar verschijnt er een rijk geïllustreerd jaarverslag en bij voldoende baten incidentele publikaties.

Het eerste jaarverslag verschijnt bij de opening van het Landelijke Bureau D.V. 17 september 1993.

De donaties worden gebruikt om het Documentatiecentrum in de gelegenheid te stellen om aanwinsten te verwerven (documentatie, voorwerpen, handschriften), om publikaties te verzorgen en om vitrines en geluidsapparatuur te kopen.

Behalve particulieren kunnen ook kerkeraden en instellingen donateur worden.

Donateurs verplichten zich tot een minimale bijdrage van f 15,- per jaar. Zij krijgen na aanmelding een acceptgirokaart waarop ook de mogelijkheid van giften is aangegeven.

De bedoeling is dat er voor 17 september 1993 voldoende binnenkomt voor de aanschaf van een vitrine en een eerste jaarverslag met illustraties.

Deputaten Archieven
J.N. Noorlandt
Postbus 453
3900 AL Veenendaal
tel. 08385-22837

Hierbij geef ik mij op als donateur van het Documentatiecentrum van de Chr. Geref. Kerken.

Ik betaal minimaal f 15,- per jaar na ontvangst van een acceptgirokaart.

Naam:

Adres:

Plaats:

Postcode:

(te sturen aan: Deputaten Archieven, Postbus 453, 3900 AL Veenendaal)

Boekbesprekingen

J.C. Philpot, **De winter voor de oogst/De erfgenaam des hemels**, 105 blz., f 14,90, Uitgeverij Den Hertog B.V., Houten.

We treffen in dit boek twee heel bekende preken van Philpot aan. De eerste preek handelt over Jesaja 18:5 en 6, de tweede over Jesaja 50:10 en 11. De inhoud is Schriftuurlijk-bevindelijk.

De ondervinding van Gods kinderen wordt bijvoorbeeld getekend op blz. 47: "Hij ondervindt dat een stille zucht beter is dan een lang gebed, een traan van verslagenheid zoeter is dan de uitwendige vorm en enige woorden met God in de binnenkamer waardevoller zijn dan vele woorden in een

gebedssamenkomst, al bidden de ouderlingen."

We wensen deze preken, die opnieuw vertaald zijn door I. den Dekker, in veler handen.

M. Blonk, **Een vierde bundel "Sprokkeltjes"**, verzamelde gedichtjes uit de "Bethlehembode" der Gereformeerde Gemeente te Woerden, uitgegeven ten bate van de vakantieweken voor gehandicapten.

Een groot deel van de eenvoudige gedichten is gegroepeerd rond het kerkelijke jaar. De schrijfster spreekt in het laatste gedichtje de hoop uit dat het boekje mag strekken tot eer des Heeren. Het kost f 12,50 en f 2,70 verzendkosten. Te bestellen bij mw. M. Blonk, Leidsestraatweg 16A, 3443

BV Woerden, tel. 03480-11317 of per giro t.n.v. mw. M. Blonk no. 395574.

D. Martyn Lloyd-Jones, **Witter dan sneeuw**, 79 blz., f 17,50, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

Het boekje bevat een serie zondagavondpreken over Psalm 51, gehouden in de Westminster Chapel, in oktober 1949. Naast het vele goede dat we aantreffen, hebben we toch weleens een vraagteken gezet. Twee dingen willen we noemen. Kun je zeggen (blz. 11) dat David vrolijk verder ging, totdat God de profeet Nathan tot hem zond? Strijdt dit niet met de inhoud van Psalm 32? Ik zou David geen "prachtmens" (blz. 15) noemen.

H.F. Kohlbrugge, **O God, wees mij genadig**, 88 blz., f 16,50, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

Dit boekje bevat 7 preken over Psalm 51, die in juni en juli 1850 te Elberfeld gehouden zijn. Het is een herdruk van een eerdere vertaling door Ds. D. van Heyst uit 1955. De teksten zijn vertaald naar de door Kohlbrugge gebruikte Luthervertaling. Vele goede zaken hebben wij gelezen.

Er zijn weleens mensen die zeggen: Ik kan het niet begrijpen dat David dergelijke zonden heeft gedaan. Dat zij ter harte zouden mogen nemen wat we lezen op blz. 20 "Alsof zij niet dagelijks in het verborgen nog veel erger dingen uithalen! Ik zou hun de raad willen geven, bij de Heere aan te houden om ogenzalf om hun aangeboren blindheid op te merken, waardoor zij hun eigen verdorvenheid niet zien."

Ds. J.J. Poort, **Zwerfgedichtjes**, 91 blz., f 17,50, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen.

De auteur heeft een aantal gedichtjes verzameld die hem aanspraken en heeft er persoonlijke aantekeningen bij geplaatst. Het ene gedicht sprak ons meer aan dan het andere. Zo kwamen we ook het bekende gedicht "Mijn buurman en de dood" (blz. 19) tegen en "De dominee woont in een glazen huis" (blz. 33).

De gedichten zijn verschillend van herkomst en gehalte.

L.M.P. Scholten, **Het Boek een onbetrouwbare gids**, 23 blz., f 1,25,

Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam. In deze brochure wordt aangetoond waarom "Het Boek" geen betrouwbare weergave van de Bijbel is. Zie verder het artikel "Bijbellezen" in dit nummer van Bewaar het Pand.

John Owen, **De ootmoedige omgang**, 95 blz., f 19,90.

Owen leefde van 1616-1683 en was een van de bekendste puriteinse predikanten in zijn tijd. Het boekje is vertaald door J.S. van den Brink en bevat een aantal korte preken over Micha 6:8. Er komen gedachten in voor (blz. 71v) die we ook in de verklaring van Psalm 130 van de hand van Owen tegenkomen. Vele goede lessen troffen we aan. Een klein citaat van blz. 57 illustreert dit: "Tenslotte is een andere zaak met betrekking waartoe we ons moeten vernederen, om tevreden te zijn, wanneer de meest nauwgezette gehoorzaamheid gepaard gaat met de zwaarste aanvechtingen." Vanwege de vele goede zaken van harte aanbevolen.

Mig Holder, **Een Bijbel voor Mary Jones**, 30 blz., f 11,50.

In dit gebonden uitgegeven, geïllustreerde boekje is voor de kinderen een waar gebeurd verhaal beschreven van een meisje dat zes jaar lang spaarde en zo'n 40 kilometer moest lopen om een Bijbel in haar bezit te verkrijgen, wat aanleiding is geweest tot oprichting van het Engelse Bijbelgenootschap.

A.F. Troost, **Als zonlicht om de bloemen**, 48 blz., f 17,50.

Een gebonden uitgegeven gedichtenbundel met eigen en verzamelde gedichten van anderen, prachtig geïllustreerd. Sommige dingen spreken meer aan dan andere dingen. Zo heb ik bedenkingen bij het gedicht op blz. 14 waar staat: "al sterf ik as tot as." Mij deed het denken aan crematie. De Bijbel spreekt over tot stof wederkeren en begraven.

J.J. Poort, **Liefde brengt samen**, 23 blz., f 4,95.

Een boekje met meditatieve gedachten over Pinksteren. Jammer dat de schrijver niet de Statenvertaling hanteert.

Bovenstaande drie boeken zijn uitgaven van: Ark-boeken - VVHS/BKV, Donauweg 4, 1043 AJ Amsterdam, tel. 020-6114847. AvH.

Voor AL uw:
boeken - bijbels - CD's
kantoorartikelen

Uw adres:

wij zijn er voor u
BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

Texelse nazomer.

Genieten van prachtige natuur en
wijdse rust op een prachtig eiland. Bel
direct voor een vakantie in eigen sfeer.

Voordelige nazomerprijzen.

bungalowpark
De Verrassing

Oosterend Texel, telefoon 02220-18391

PLAATS UW
FAMILIEBERICHTEN
IN
BEWAAR HET PAND

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

Bij ons verschenen:

**Heidelbergse
Catechismus**

met uitgeschreven bijbelteksten

Op veler verzoek is bij ons de Heidelbergse Catechismus met eraan alle bijbehorende bijbelteksten (volledig weergegeven) verschenen.

Het gaat om een unieke uitgave, waarbij de tekst van de vragen en antwoorden bovendien zodanig is ingedeeld, dat kinderen (en ouderen) de Catechismus gemakkelijk kunnen leren.

De tekst zelf is niet veranderd.

Het boekje is uitgevoerd in een handzaam formaat (12,5 x 18,5 cm). Omslag in twee kleuren. Het aantal pagina's is 240.

Prijs slechts **f 9,75**

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

FINANCIËLE ADOPTIE

Miljoenen kinderen in de Derde Wereld leven dagelijks in een onbeschrijflijke nood. Eén pennestreek en u brengt verandering in een kinderleven. Voor f 37,50 of f 40,— per maand zorgt u voor voedsel, kleding, christelijk onderwijs en medische zorg.

Meld u aan als sponsor!

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830-24288
Postbank 30.20.900
ABN-AMRO 50.98.11.566

**WOORD
& DAAD**

Nu een prachtig cadeau voor het hele gezin...

als u zich opgeeft als
abonnee van het
Reformatorisch Dagblad.

De nieuwe regionale aanpak van het Reformatorisch Dagblad geeft u nu meer nieuws uit uw regio. Ook uw plaatselijke omgeving is daarbij.

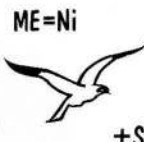
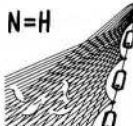
Dus mist u niets, u heeft wel veel extra!

Deze **nieuwe opzet** van het Reformatorisch Dagblad willen wij dit jaar **feestelijk** met u gedenken door u te laten **profiteren** van een **prachtige cadeau-aanbieding**. Als u nu jaarabonnee wordt (ten minste tot en met 31 december 1994) en u tevens de rebusprijsvraag oplost en invult, **ontvangt u van ons deze mooie Tefal-friteuse (gratis thuis).**

Wilt u het Reformatorisch Dagblad eerst 14 dagen **gratis op proef**, kruist u dat dan aan op de bon. U krijgt van ons aan het eind van die 14 dagen een invulformulier voor de regio-rebusprijsvraag toegestuurd, dat u kunt gebruiken als u besluit om een abonnement te nemen.

(Dit aanbod is geldig als u de laatste zes maanden geen abonnement heeft gehad.)

Rebus

Ja, stuurt u mij het RD (aankruisen hetgeen van toepassing is)
☐ Ik wil de krant 14 dagen gratis ontvangen.
☐ Ik neem een abonnement (ten minste tot en met 31 december 1994) en doe mee met de rebus.

Naam: dhr./mevr.: _____
 Adres: _____ nr.: _____
 Postcode: _____
 Plaats: _____
 Tel.: _____ Handtekening: _____
 Mijn oplossing is: _____

BON!

Bon in open envelop zonder postzegel zenden aan:

Reformatorisch Dagblad afd. abonneeservice,
 Antwoordnummer 92 7300 VB Apeldoorn